

Nåsituasjon næringslivet i Mosseregionen, samt innspill på hvordan vi sammen kan bidra til å skape et lønnsomt næringsliv med flere arbeidsplasser

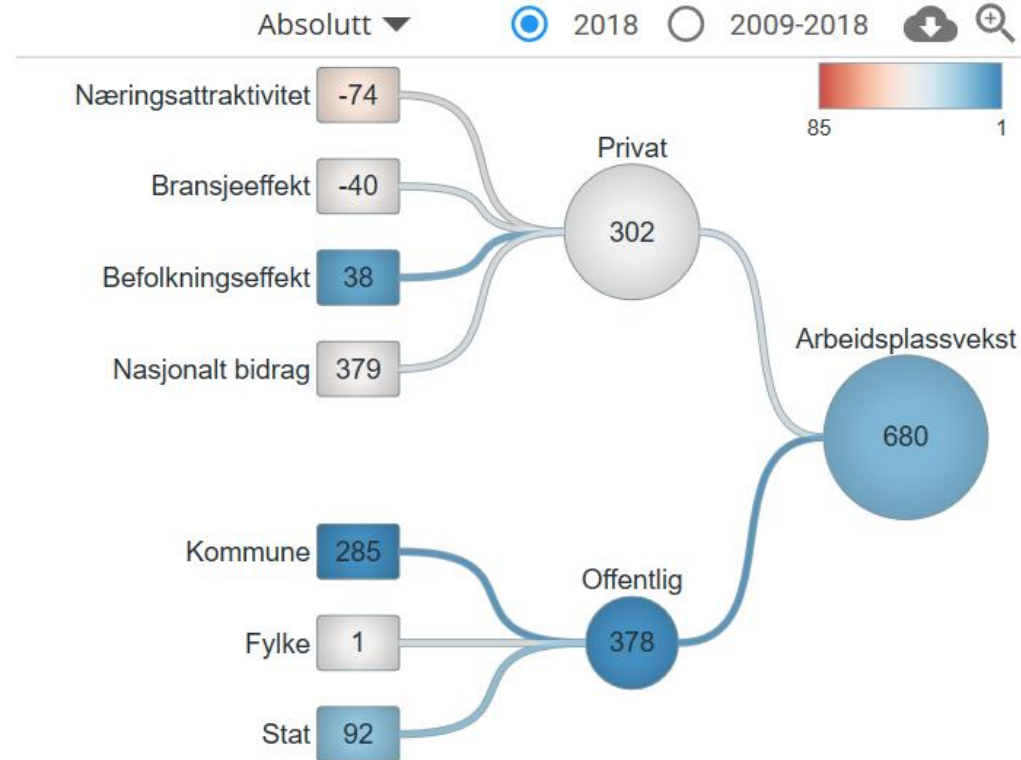
v/ Lars Gunnar Fledsberg, daglig leder MIN

MNUs strategikonferanse 2019

Tirsdag 05.11.

Arbeidsplassvekst

- ▶ Mosseregionen hadde en samlet arbeidsplassvekst på 680 i 2018.
 - ▶ I offentlig sektor økte antall arbeidsplasser med 378.
 - ▶ I privat sektor økte antall arbeidsplasser med 302.
 - ▶ Hvis privat sektor hadde hatt en vekst som gjennomsnittet for landet (nasjonalt bidrag), ville det blitt 379 flere arbeidsplasser i næringslivet i 2018.
- ▶ Befolkningsutviklingen i Mosseregionen var bedre enn ellers i landet i 2017, noe som økte veksten i næringslivet med 38 (befolkningseffekt) i 2018.
- ▶ Bransjestrukturen i Mosseregionen var lite gunstig for veksten i 2018, noe som reduserte veksten med 40 arbeidsplasser (bransjeeffekt).
- ▶ Det var altså en forventet vekst i privat sektor på 378 arbeidsplasser.
- ▶ Når fasiten ble en vekst på 302, var dette 74 arbeidsplasser mindre enn forventet.
- ▶ Mosseregionen var altså ikke en attraktiv region for næringslivet i 2018.

Figur 0.1.1 Endringer i antall arbeidsplasser i 2018 i absolutte tall. Fordelt på offentlig og privat sektor og dekomponert i ulike sektorer/drivkrefter. Fargene illustrerer utviklingen i prosent i forhold til regionene i landet. Det er mulig å vise utviklingen i de siste ti årene, eller skifte enhet i figuren.

Kilde: Regional analyse Mosseregionen 2017, levert av Telemarksforskning

<http://regionalanalyse.no/report/10003/0/1>

Næringslivsindeksen

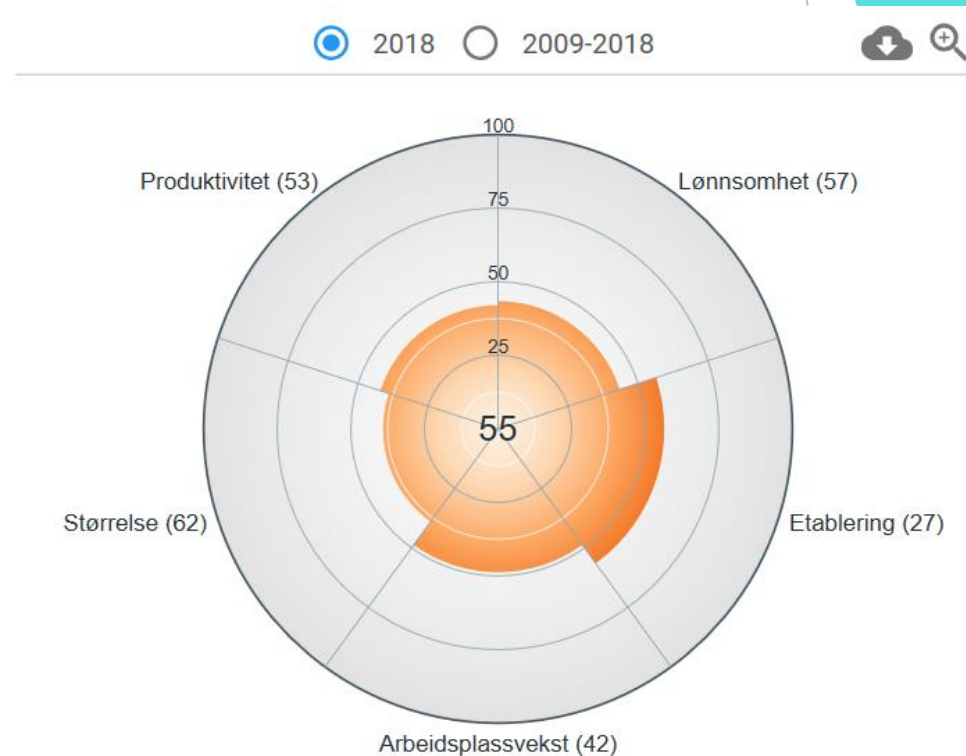
- ▶ Næringslivsindeksen består av 12 forskjellige indikatorer som er grunnlag for delindekser på fem områder:

- ▶ Produktivitet
- ▶ Lønnsomhet
- ▶ Nyetableringer
- ▶ Arbeidsplassvekst
- ▶ Næringslivets størrelse.

Delindeks	Indikator
Produktivitet	Produktivitet
	Bransjejustert Produktivitet
Lønnsomhet	Andel lønnsomme foretak
	Bransjejustert andel lønnsomme foretak
	Andel foretak med positiv egenkapital
Nyetableringer	Etableringsfrekvens
	Bransjejustert etableringsfrekvens
	Vekst i antall foretak
Arbeidsplassvekst	Arbeidsplassvekst
	Bransjejustert arbeidsplassvekst
Næringslivets størrelse	Næringslivets størrelse

Næringslivsindeksen

- ▶ Næringslivet i Mosseregionen skårer ganske svakt på flere indikatorer sammenlignet med de 85 regionene i landet.
 - ▶ Det er svak lønnsomhet i næringslivet
 - ▶ Produktiviteten (vediskaping per ansatt) er lav
 - ▶ Næringslivet har etterhvert blitt forholdsvis lite i forhold til innbyggertallet.
- ▶ MEN det ble en fin utvikling fra 2017.
 - ▶ Mosseregionen fikk en ganske sterk vekst i verdiskapingen i 2018.
 - ▶ Dermed ble også produktivitetstallene bedre, selv om produktiviteten fremdeles ligger under gjennomsnittet.
 - ▶ Lønnsomheten i næringslivet ble også bra i 2018. Et litt negativt trekk er at det ble færre nyetableringer i næringslivet i 2018.
 - ▶ Mosseregionen har pleid å ha høyere etableringsfrekvens enn gjennomsnittet, men i 2018 ble det lavere.

Figur 0.1.2 Score og rangering på næringslivsindeksen i 2018. Score går fra 0 = dårligste region til 100=beste region. Totalrangeringen til Mosseregionen vises i sentrum. Rangeringen på de fem delindeksene står i parentesene. Det er også mulig å se rangeringen for de ti siste årene i figuren.

Noen observasjoner om kapitaltilgangen

- ▶ Lang vei til de sentrale kapitalmarkeder.
- ▶ Vi har knapt noe lokalt eller regionalt marked hvor man kan finansiere større prosjekter.
- ▶ Lokalt eierskap sikrer at investeringene (og dermed arbeidsplassene) havner i Moss.
- ▶ Lokale aktive investorer må til for å mobilisere nasjonale investorer til regionen.
- ▶ Vi har en total kapital som er «normal» for regionens størrelse.
- ▶ **Kapitalen er i uvanlig stor grad forvaltet som finansiell kapital og ikke satset i lokale aktive bedrifter.**

Oppsummering nåsituasjon næringslivet i Mosseregionen

- ▶ Mosseregionen fikk en vekst på 680 arbeidsplasser og 399 innbyggere i 2018.
- ▶ Mesteparten av arbeidsplassveksten kom i offentlig sektor.
- ▶ Det ble vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet også, men veksten ble lavere enn landsgjennomsnittet og også lavere enn forventet.
- ▶ Et positivt trekk er at næringslivets verdiskaping økte ganske sterkt i 2018. Samtidig ble produktiviteten og lønnsomheten i næringslivet bedre. Det ble imidlertid færre nyetableringer enn året før.
- ▶ Veksten i folketallet i Mosseregionen i 2018 var den laveste siden 2004. Noe av årsaken til at veksten i folketallet er lavere er at det er lavere innvandring og lavere fruktbarhet i Norge.
 - ▶ Flyttetallene til Mosseregionen ble imidlertid lavere enn forventet i 2018.
 - ▶ Mosseregionen har pleid å ha en høy bostedsattraktivitet med bedre flyttetall enn forventet, men nå er flyttetallene lavere.
 - ▶ Dermed har bostedsattraktiviteten til Mosseregionen blitt negativ.
- ▶ Mosseregionen har en gunstig og sentral lokalisering når det gjelder vekstutsikter.
- ▶ Folketallet vil etter all sannsynlighet vokse de neste årene, selv om landet som helhet får lavere vekst enn tidligere.

Kilde: Regional analyse Mosseregionen, levert av Telemarksforskning 2019

<http://regionalanalyse.no/report/10003/0/1>

MNU sine KPIer

1. MNU SKAL BIDRA TIL Å UTVIKLE NORGES FREMSTE FLYTEKNISKE MILJØ PÅ RYGGE
2. MNU SKAL UTVIKLE VIKEN TEKNOLOGIKLYNGE 4.0 SOM EN TVERRINDUSTRIELL KLYNGE SOM GJENNOM KOMPETANSEUTVIKLING OG SAMHANDLING STYRKER BEDRIFTENES KONKURRANSEKRAFT
3. MNU SKAL BIDRA TIL Å STYRKE KLYNGEBEDRIFTENE INTERNASJONALE MARKEDSADGANG OG INNOVASJON
4. MNU SKAL JOBBE FOR AT FLERE OFFENTLIGE ARBEIDSPLASSE ETABLERES I EGEN ARBEIDSPASSREGION
5. MNU SKAL BIDRA TIL POSITIV ASSISTANSE FOR OPPSTARTSELSKAPER/GRÜNDERE
6. MNU SKAL BIDRA TIL STYRKET FOKUS PÅ REGIONEN SOM LOGISTIKKNUTEPUNKT
7. MNU SKAL STYRKE FOKUSET NORDOVER I VÅR ARBEIDSPASSREGION

Er dette riktige KPIer ?
Er de enkle å måle ?

Burde ikke MNU sine KPIer være mer målbare, sammenlignbare og relevante ?

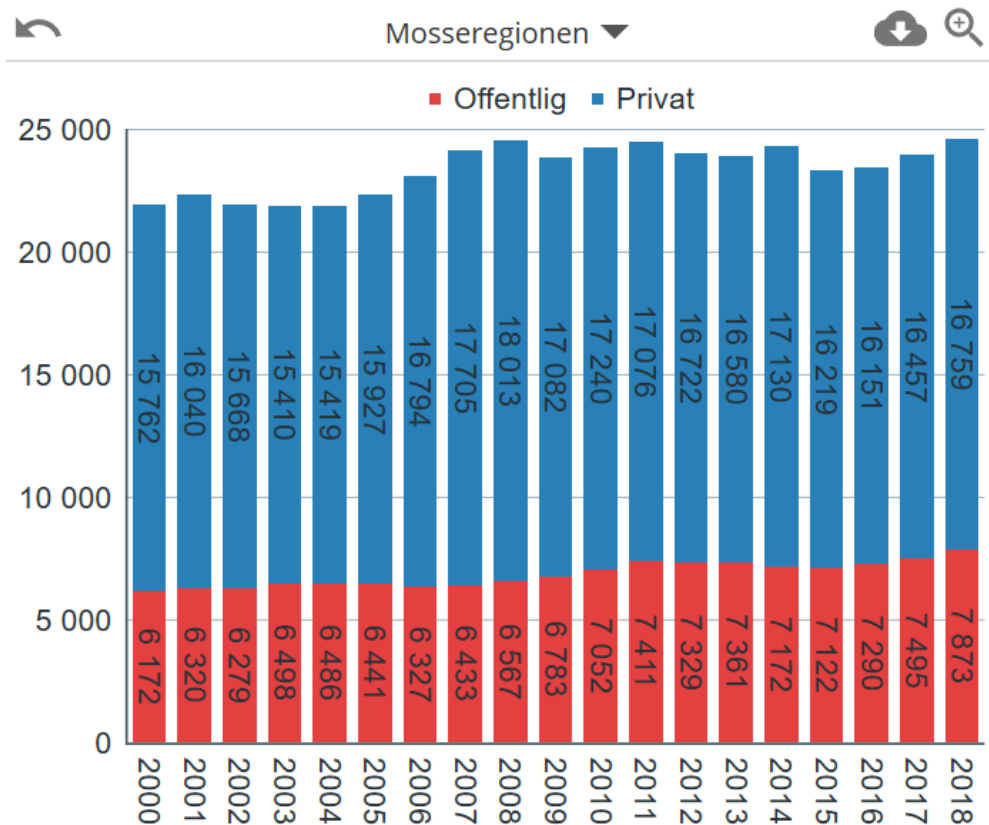
- ▶ Forslag: MNU sine KPIer bør ta utgangspunkt i Næringslivsindeksen fra Telemarksforskning
 - ▶ Målbar
 - ▶ Sammenlignbar
 - ▶ Relevant
- ▶ Burde MIN og MNU jobbe mot felles mål/ KPIer
 - ▶ Sammen må vi sørge for å få næringslivet i Moss opp av bølgedalen

Delindeks	Indikator
Produktivitet	Produktivitet
	Bransjustert Produktivitet
Lønnsomhet	Andel lønnsomme foretak
	Bransjustert andel lønnsomme foretak
	Andel foretak med positiv egenkapital
Nyetableringer	Etableringsfrekvens
	Bransjustert etableringsfrekvens
	Vekst i antall foretak
Arbeidsplassvekst	Arbeidsplassvekst
	Bransjustert arbeidsplassvekst
Næringslivets størrelse	Næringslivets størrelse

Forslag til målsettinger plassering Næringslivsindeksen for perioden 2020-2022

Næringslivsindeks	2018	2019	2020	2021
Produktivitet	53	51	48	42
Lønnsomhet	57	53	49	42
Nyetableringer	27	23	18	10
Arbeidsplassvekst	42	37	31	20
Næringslivets relative størrelse	62	60	58	54
Total	55	47	38	20

Vi må bli enige om målsettinger for antall arbeidsplasser i perioden 2019-2022

Figur 1.1.3 Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Mossregionen.

	2018	2019	2020	2021
Antall arbeidsplasser privat	16.759			
Antall arbeidsplasser offentlig	7.873			
Totalt antall ansatte	24.632			
Nye arbeidsplasser pr år	680			

Viktigste fanesaker for å oppnå disse målsettingene

► Samferdsel

- a. Overordnet: god samferdsel som gir fremkommelighet og som tar hensyn til miljøet
- b. Jernbaneutbygging fortsetter sydover
- c. Miljøvennlige ferger med stor frekvens
- d. Reåpning av RSL
- e. Redusere forsinkelse av RV 19

► Kompetanse

- a. Tale næringslivets sak i samfunnsdebatten.
- b. MIN arrangerer minimum 9 medlemsmøter hvert år
- c. Viken Teknologiklynge 4.0 som sammen med NMBU, HIØ, Oslo MET, Fagskolen i Østfold har skapt Viken Akademiet 4.0.

► Sentrumsutvikling

- a. Gode bomiljøer, godt tjenestetilbud og et levende kulturliv er viktig i konkurransen om attraktive arbeidstagere, og dermed også for lokalisering og konkurransekraft for bedrifter.
- b. Videreutvikle og synliggjøre hva som er tilgjengelig i Moss sentrum av butikker, restauranter, kulturarrangementer, helse og næringsliv for øvrig
- c. Støtte Moss i Sentrum, Byliv Moss om å nå disse målene.

Viktigste fanesaker for å oppnå disse målsettingene (forts.)

▶ Næringsvennlig region

- a. Rask respons og service fra kommunens etater og politikere på henvendelser fra næringslivet
 - ▶ Bidra til å digitalisere henvendelser for raskere saksbehandling
- b. Tydeliggjøre for regionens politikere viktigheten av å regulere attraktive næringsarealer.
 - ▶ Kommunene i regionen må således være langsiktige i sin disponering av slike knappe ressurser.

▶ Kapitaltilgang

- a. Kompetanse og interesse for investering i bedrifter må økes
- b. Holdningsskapende arbeid for investering i bedrifter må intensiveres
- c. Dialogen med bedrifter og investorer må styrkes
- d. Regionens muligheter når det gjelder investeringsobjekter må markedsføres enda sterkere

Viktigste fanesaker for å oppnå disse målsettingene (forts.)

► Startups

1. Skaffe velegnede lokaler for startups.
2. Opplæring for å øke grundernes kompetanse innen finansiering, produktutvikling, markedsføring og salg
3. Bidra til å skaffe grundere kunder gjennom å arrangere møteplasser hvor grundere møter lokalt næringsliv.
4. Bidra til å skaffe grundere finansiering gjennom å arrangere møteplasser hvor grundere møter finansbransjen.
5. Øke interessen for å etablere ny virksomhet i Mossregionen gjennom å arrangere møteplasser hvor studenter møter grundere og finansbransjen.

Forslag til videre prosess ny strategisk Næringsplan

Markedsundersøkelse fanesaker

- Dybdeintervjuer med næringsforeninger, ordførere og rådmenn
- Ansvar: MIN i samarbeid med MNU
- Tidsfrist: 26.01.20

Næringsplan utarbeides

- Nåsituasjon, målsettinger og fanesaker
- Ansvar: MNU
- Tidsfrist: TBD

Høringsrunde næringsplan for Mossregionen

- Alle næringsforeninger gir innspill
- Ansvar: MNU
- Tidsfrist: TBD

Næringsplan vedtas

- Alle næringsforeninger gir innspill
- Ansvar: MNU
- Tidsfrist: TBD

Gjennomføring

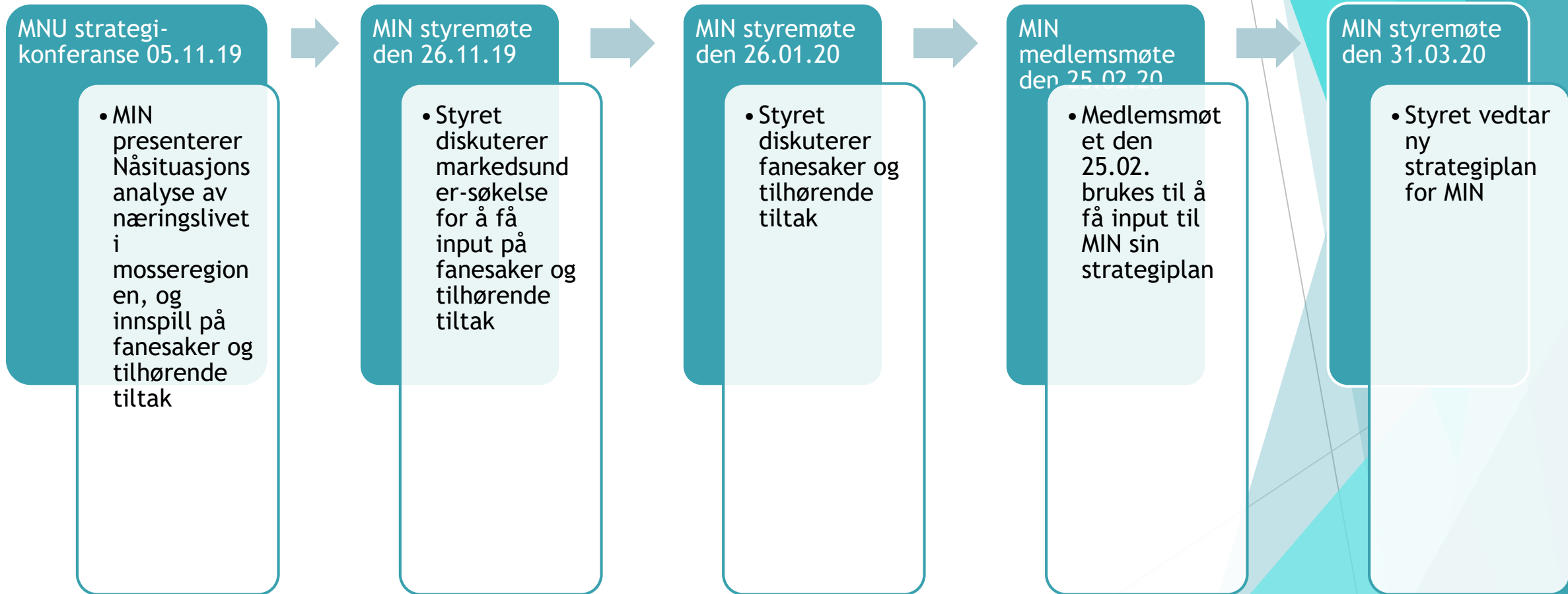
- Alle næringsforeninger jobber mot felles tiltak og mål
- Resultater måles hvert år i TF Regional Analyse

MOSS INDUSTRI-
OG NÆRINGSFORENING

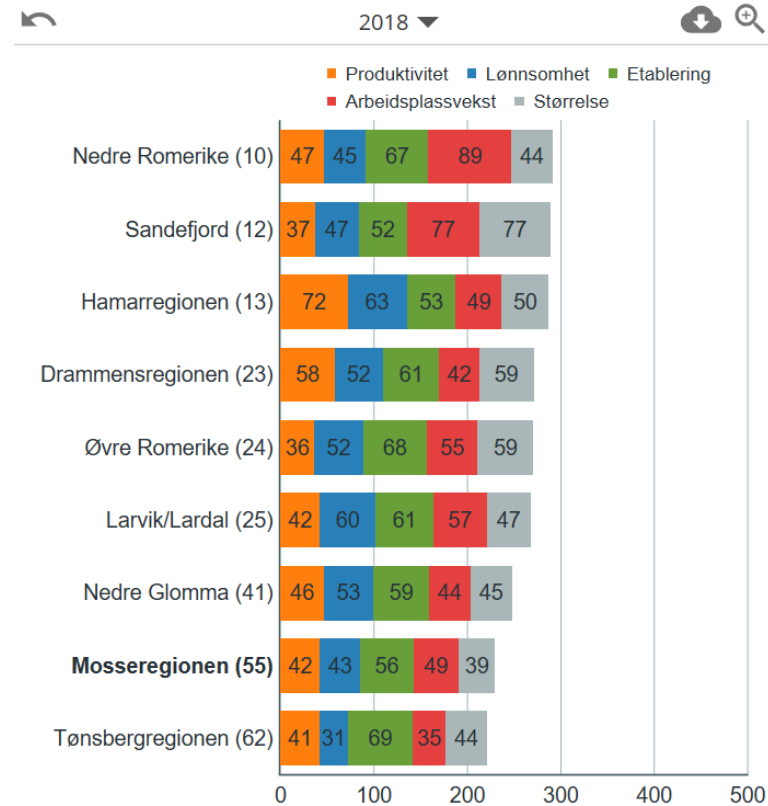
Backup slides

MIN strategiprosess

Næringslivsideksen sett i forhold til andre regioner

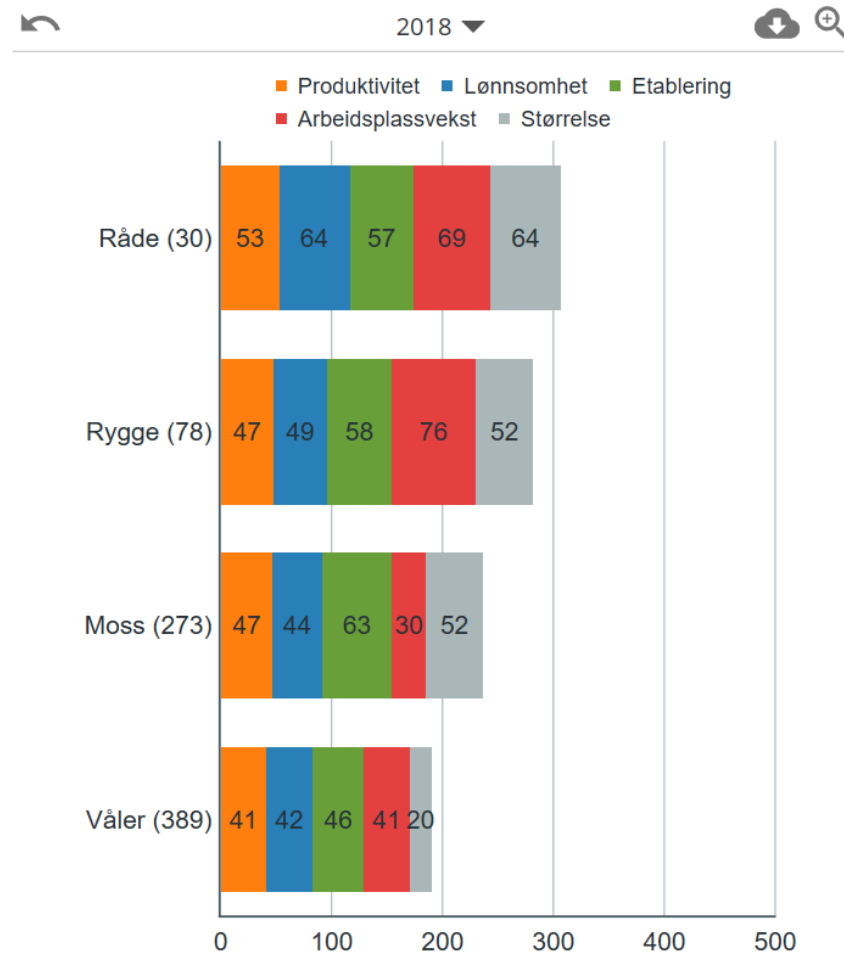
- ▶ Mosseregionen ble rangert nest lavest av sammenlikningsregionene på næringslivsideksen for 2018.
- ▶ Hvis vi ser på de ti siste årene under ett, har Mosseregionen gjort det svakest av disse regionene.

Figur 6.7.2 Score på delindeksene i næringslivsideksen. Tallet til venstre angir rangering blant de 85 regionene i Norge.

Næringslivsindeks for de enkelte kommunene i Mosseregionen

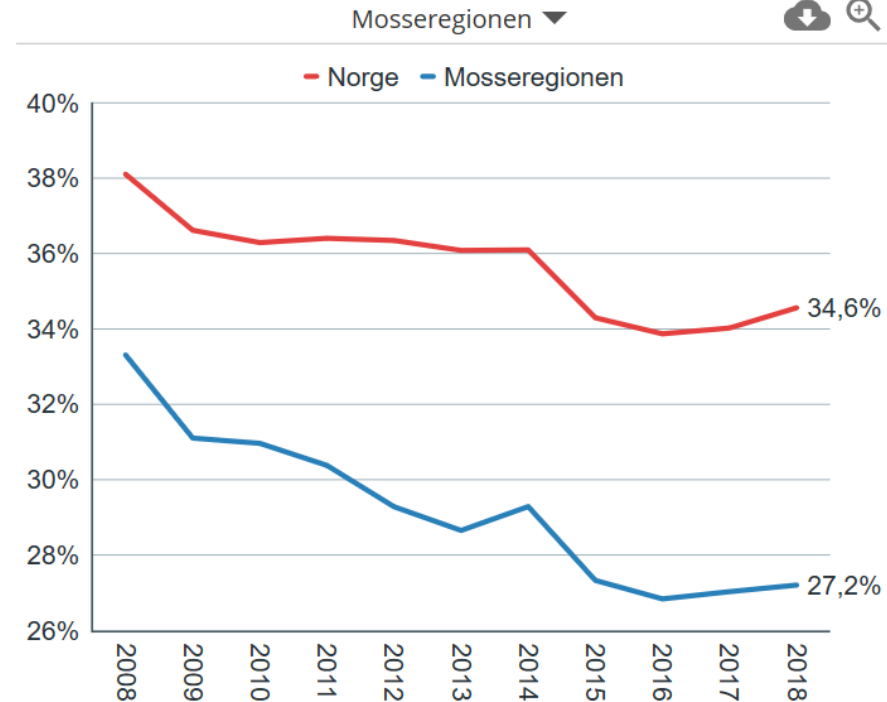
- ▶ Råde gjør det godt på næringslivsindeksen.
 - ▶ De er rangert som nummer 30 av 422 kommuner i landet.
- ▶ Rygge gjorde det også godt på næringslivsindeksen i 2018 med en 78. plass.
- ▶ Moss og Våler plasserte seg under middels dette året.

Figur 6.7.3 Score på delindeksene i næringslivsindeksen. Tallet til venstre angir rangering blant de 422 kommunene i Norge.

Næringslivets størrelse

- ▶ Antall arbeidsplasser i næringslivet i Norge har utviklet seg svakere enn antall innbyggere siden 2009.
- ▶ Mosseregionen har et forholdsvis lite næringsliv sett i forhold til folketallet.
- ▶ Antall arbeidsplasser i Mosseregionen tilsvarte 27,2 prosent av folketallet i 2018.
- ▶ På landsbasis er andelen 34,6 prosent.

Figur 6.6.1 Næringslivets relative størrelse, målt som antall arbeidsplasser i næringslivet i prosent av folketallet.

Moss kommer dårlig ut i NHOs Kommune NM 2019

- ▶ *NHOs Kommune-NM rangerer kommunene etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. Tallgrunnlaget er fra 2018.*
- ▶ Moss ligger på 162. plass
 - ▶ Ned 26 plasser fra 2017
 - ▶ Bak kommuner som Halden (91.), Fredrikstad (99.) Råde (111.) Rygge (135.)

kommunenavn	Folkemengde (1. jan. 19)	Rangering	Endring 2017-2018	Endring 2013-2018	Rangering, områdeindikator 2018				
					Næringsliv 2018	Arbeidsmarked 2018	Demografi 2018	Kompetanse 2018	Kommuneøkonomi 2018
					N	A	D	U	K
Moss	32726	162	-26	-2	99	344	126	180	85